

PAŽYMA

DĖL VYRIAUSYBĖS 2008 M. VASARIO 26 D. NUTARIMO NR. 163 „DĖL GAMTINIŲ
DUJŲ TIEKIMO PATIKIMUMO UŽTIKRINIMO PRIEMONIŲ APRAŠO PATVIRTINIMO“
PAKEITIMO (TAP-22-36(4))

2022-08-01 Nr. NV-2197

Vilnius

Projekto teikėjas – Energetikos ministerija.

Projekto tikslas – sudaryti sąlygas užtikrinti nenutrūkstamą dujų tiekimą pažeidžiamiesiems vartotojams, įskaitant dujų atsargų užtikrinimo pažeidžiamiesiems vartotojams sąnaudų mažinimą.

Dabartinė situacija:

Teikiamu patikslintu nutarimo projektu įgyvendinamas Gamtinių dujų įstatymo Nr. VIII-1973 5, 9, 45, 46, 47 ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Reglamento (ES) 2017/1938 dėl dujų tiekimo saugumo užtikrinimo priemonių nuostatos.

Pagrindiniai nutarimo projektu siūlomi pakeitimai:

- Numatoma, kad gamtinių dujų tiekimo įmonės turės užtikrinti nenutrūkstamą dujų tiekimą ne tik buitiniams vartotojams (kaip šiuo metu yra įtvirtinta nutarime), bet ir pažeidžiamiesiems vartotojams. Pažeidžiami vartotojai yra buitiniai dujų vartotojai ir nebutiniai dujų vartotojai, teikiantys pagrindines socialines paslaugas, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2017/1938 nuostatose. Pagrindines socialines paslaugas teikiančių nebutinių dujų vartotojų šiuo metu yra apie 500 ir jie suvartoja apie 150 MWh dujų per metus.

- Sumažinti nuo 6 iki 5 prioritetinių gamtinių dujų tiekimo grupių, t. y. sujungti dvi šiuo metu galiojančio Aprašo gamtinių dujų tiekimo grupes, nes pagrindinis kriterijus – šie ūkio subjektai nėra sudarę nenutrūkstančio gamtinių dujų tiekimo sutarčių. Taip pat nebutinius vartotojus, naudojančius gamtines dujas energijai gaminti ir sudariusius nenutrūkstančio gamtinių dujų tiekimo sutartis, priskirti trečiajai gamtinių dujų tiekimo grupei;

- Planuojama, kad pažeidžiamiesiems vartotojams tiekimo įmonės turės užtikrinti nenutrūkstamą dujų tiekimą savo pasirinkimu taikydamos bent dvi iš nutarime nurodytų priemonių, t. y. sukaupti ir laikyti dujų atsargų kiekį; turėti sutartį dėl dujų, kurios įsigijamos diversifikuojant dujų tiekimo šaltinius pagal dujų kilmės šalis, tiekimo per SGD terminalą; turėti sutartį dėl dujų tiekimo vamzdynais į Lietuvą; turėti sutartį dėl nenutrūkstančio dujų tiekimo su kita dujų atsargos kaupiančia ir saugančia dujų įmone; dujų pirkimo–pardavimo sutartyse įtvirtinti privalomą pertraukiamųjų pajėgumų, kaip jie apibrėžti Reglamento (ES) 2017/1938 2 straipsnio 20 dalyje, panaudojimą.

- Dujų atsargos turės būti kaupiamos pažeidžiamų vartotojų poreikiams tenkinti (iki šiol dujų atsargos buvo kaupiamos tik buitinių vartotojų poreikiams tenkinti).

- Apraše detaliau apibrėžiama, kaip, sutrikus gamtinių dujų tiekimui ar nutraukus gamtinių dujų tiekimą, galėtų būti pradėtas gamtinių dujų tiekimo ribojimas ar nutraukimas vartotojams. Gamtinių dujų tiekimo ribojimas ar nutraukimas turėtų būti vykdomas siekiant paveikti kuo mažesnę vartotojų skaičių, t. y. tiekimo ribojimo ar nutraukimo nurodymai teikiami paeiliui tiems vartotojams, kurių esamas vartojimo lygmuo yra lygus arba artimiausias susidariusiam ribojimo poreikiui.

- Aprašas papildytas nauja nuostata, kurioje numatyta, kad už vartotojams padarytus nuostolius dėl gamtinių dujų tiekimo apribojimo ar nutraukimo pagal Aprašo nustatytus reikalavimus perdavimo ar skirstymo sistemų operatoriai neatsako.

Manytina, kad dujų tiekimo įmonėms nustačius galimybes taikyti papildomas (rinkos) priemones (t. y. ne tik ne tik dujų atsargų sukupimą ir laikymą), tokių priemonių taikymas galėtų sumažinti tiekimo įmonių patiriamas sąnaudas.

Taip pat teikiamu projektu įvertintas ir Lietuvos Respublikos energetikos ministro ir Latvijos Respublikos ekonomikos ministro 2022 m. kovo 10 d. pasirašytas tarpvyriausybinių susitarimų dėl dujų tiekimo saugumą užtikrinančių solidarumo priemonių.

Projekto esmė:

- Įpareigoti įmones užtikrinti nenutrūkstamą dujų tiekimą ne tik buitiniams vartotojams, bet ir pažeidžiamiesiems vartotojams;
- nustatyti, dujų tiekimo įmonių pasirinktinai įgyvendinamų priemonių sąrašą: sukaupti ir laikyti dujų atsargų kiekį; turėti sutartį dėl dujų, kurios įsigyjamose diversifikuojant dujų tiekimo šaltinius pagal dujų kilmės šalis, tiekimo per suskystintų gamtinių dujų terminalą; turėti sutartį dėl dujų tiekimo vamzdynais į Lietuvą; turėti sutartį dėl nenutrūkstamo dujų tiekimo su kita dujų atsargas kaupiančia ir saugančia dujų įmone; dujų pirkimo–pardavimo sutartyse įtvirtinti privalomą pertraukiamųjų pajėgumų, kaip jie apibrėžti Reglamento (ES) 2017/1938 2 straipsnio 20 dalyje, panaudojimą.
- nustatyti, kad kasmet, ne vėliau kaip iki rugsėjo 1 d., dujų tiekimo įmonės privalo įgyvendinti ir nuolat taikyti bent dvi nutarime nurodytas priemones.

Derinimas – teikiamas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas patikslintas nutarimo projektas. Nutarimo projektas 2022 m. gegužės 31 d. svarstytas tarpinstituciniame pasitarime.

Nutarimo projektas taip pat du kartus teiktas išvadoms gauti visoms suinteresuotoms institucijoms, patikslintas pagal Teisingumo ministerijos ir Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlytina nutarimo projektą svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime, o jam pritarus – artimiausio Vyriausybės posėdžio A dalyje.

Grupės vadovė

Lina Liubauskaitė